

Тези доповіді В. Лейсле, голови Ради німців України,

для 8-го засідання Міжурядової українсько-німецької комісії зі співробітництва у справах осіб німецького походження, які проживають в Україні,

м. Берлін, 6 червня 2017 року

1. Від імені Ради німців України (РНУ) висловлюємо подяку німецькій та українській стороні за Міжурядову українсько-німецьку комісію (МК). Це принципово важливий інструмент для допомоги німцям України. Це також важливий індикатор успішних реформ і прогресу у вирішенні проблем національних меншин.
2. Для нас це велика честь, представляти самоорганізацію німців на засіданні МК. Ми висловлюємо подяку за можливість участі РНУ і представника німецької молодіжної організації.
3. Інформаційна довідка про РНУ: німців в Україні – 33 тисячі 302 особи за Всеукраїнським переписом населення 2001 року. Головний координуючий орган, який представляє інтереси етнічних німців в Україні, – це Рада німців України (РНУ). Напрямами діяльності РНУ є: розвиток культури, освіти, вивчення німецької мови, соціальні проекти, реабілітація, в тому числі архівно-пошукова допомога, підтримка досліджень з історії німців, бізнес та економіка, партнерство між містами Німеччини та України, молодіжна робота, в тому числі міжнародні молодіжні обміни. За підтримки Федерального уряду Німеччини у понад 60 населених пунктах України працюють німецькі центри зустрічей, де вивчається німецька мова та історія, працюють гуртки декоративно-прикладного мистецтва, театру, танців, співу та ін.
4. Для всіх нас 2016 рік був дуже непростим. Анексія Криму, бойові дії на сході України, більше мільйона осіб внутрішніх переселенців – всі ці непрості виклики об'єднали німецьку меншину в одну злагоджену команду, яка працювала надзвичайно плідно. В цьому році, завдяки підтримці Міністерства внутрішніх справ Федеративної Республіки Німеччина, нам вдалося реалізувати кілька дуже важливих проектів для німців Донбасу та переселенців. Основним із них є он-лайн курси німецької мови. Крім цього, ми змогли запустити десятки мовних курсів, посилили роботу локальних організацій, дали старт новому освітньому проекту «Школа після школи», розвинули освітній проект для сеньйорів – «Школа третього віку», підтримали гастролі нашого німецькомовного театру «Буковинський Фенікс», відкрили тематичні виставки картин у багатьох містах України, а також у Берліні, Детмольді та Лінстові, допомогли обдарованій молоді розвинути свої таланти у «Мовній академії», провели конкурс «RDU – Unsere Besten 2016» та багато іншого. Ще одним вадливим імпульсом для мовної роботи було проведення всеукраїнського фестивалю німецькомовного театру «BRECHT». Протягом 2016 року було проведено понад 200 проектів, з них: локальних проектів – понад 70, міжрегіональних проектів – понад 20, міжнародних проектів – 4.
5. У вересні 2016 року Фонд Конрада Аденауера та Рада німців України провели в Ужгороді та Мукачеві симпозиум на тему «Інтеграція релігійних та етнічних меншин у Східній Європі». В центрі уваги стояло питання німецької меншини в Україні, Румунії, Угорщині та Словаччині станом на сьогоднішній день. Наступним важливим моментом у програмі симпозиуму було обговорення сучасної ситуації етнічних меншин в Україні. Представники угорської, румунської та словацької меншин в Україні поділилися своїми міркуваннями стосовно даного питання. Це був перший спільний успішний проект Ради німців України і Фонда Конрада Аденауера. Наразі ми працюємо над новим спільним проектом. У рамках програми Міністерства закордонних справ Федеративної республіки Німеччина «Східне партнерство» восени

2017 року для молоді національних меншин країн Східного партнерства ми проведемо Молодіжний форум «Разом будуюмо мости» і обговоримо перспективи подальшої спільної роботи.

6. 2016 рік пройшов під знаком 75-річчя депортації німців з України. Одним з найважливіших питань для німецької меншини залишається питання реабілітації жертв політичних репресій сталінського режиму. Ми із задоволенням підтримаємо всі кроки, направлені на відновлення прав репресованих народів. До трагічної дати ми змогли організувати десятки концертів-реквіємів і показати по телебаченню два документальних фільми про депортацію німців. Це допомогло не тільки зберегти пам'ять про депортацію, а й познайомити широку громадськість із трагічними сторінками нашого минулого. Паралельно з цим телеканал «УА: Перший» зняв документальний фільм «Простір толерантності. Батьківщина в серці» про німців Причорномор'я і депортацію. Презентація фільму відбулася на телеканалі «УА: Перший» у березні 2017 року. За запрошення Міністерства освіти і науки України ми взяли участь у семінарі для методистів із розробки програм з історії України для 10-х класів школи. Розділ, присвячений репресіям національних меншин тоталітарними режимами, у тому числі і депортації німців, увійде до підручників з історії.
7. Ми стурбовані ситуацією в Криму і на сході України. У міру сил ми допомагаємо там, де це можливо (продуктовими пакетами, медичним устаткуванням), надаємо матеріальну допомогу для переселенців та можливість безкоштовно відвідувати курси з вивчення німецької мови в понад 25 центрах. Для етнічних німців-переселенців і жителів АТО був організований масштабний проект в Одесі і Києві, разом із інтенсивним курсом з вивчення німецької мови. Були організовані тематичні виставки в Україні та Німеччині, на яких ми показали картини художників, в тому числі і переселенців із Донбасу.
8. Одним з найважливіших досягнень 2016 року став запуск безкоштовних он-лайн курсів для німців Донбасу та Криму. Були відзняті відеоуроки і сформована методика для дистанційного вивчення німецької мови до рівня B1 по Скайпу. Пілотна група з 17 осіб, яка почала з нуля, вже успішно закінчує курс рівня A2. З літа 2017 року набираються нові групи з німців Донбасу та Криму.
9. Ми покладаємо великі надії на те, що найближчим часом стане можливим підписання нового договору між Федеративною республікою Німеччина і Україною щодо розвитку молодіжних обмінів, як це було зроблено між Україною і Польщею. Це надасть імпульс до тіснішої співпраці молоді.
10. У жовтні 2017 року в Києві відбудеться 6. З'їзд німців України – головного представницького органу німецької меншини в Україні. Ми звертаємося до Міністерства внутрішніх справ Федеративної Республіки Німеччина і Міністерства культури України з проханням сприяти в організації та проведенні З'їзду. Ми просимо Міністерство культури України звернутися до місцевих управлінь культури, де це необхідно, з проханням посприяти в наданні приміщень для проведення зборів громадських організацій німців України в рамках підготовки до З'їзду.
11. Важливо відзначити, що ми бачимо участь і підтримку з боку української сторони. У багатьох містах німецькі громадські організації здійснюють пільгову оренду приміщень. Кілька днів тому міська рада Маріуполя виділила німецькому товариству приміщення з орендною платою 1 гривня на місяць за квадратний метр. Ми бачимо активну підтримку німців Закарпаття, особливо в Мукачеві, де діє центр німецької культури «Паланок» і працює німецька редакція програм на обласному телеканалі Тиса 1. У місцях компактного проживання німецької меншини це дуже важливо. Ми дуже цінуємо підтримку школи в с. Кудрявка Березівського району Одеської області. Ми сподіваємося, що завдяки спільній роботі в 2017 році ми зможемо збільшити кількість «Німецьких будинків» до 10 і забезпечити їх усім необхідним для активної роботи і розвитку побратимських контактів між містами України і Німеччини.

12. Незважаючи на пільгову оренду, нас турбують високі рахунки з оплати опалення в осінньо-зимовий період. Для цього РНУ спільно з GIZ провели у 2015 та 2016 роках конкурс «Мій світлий та теплий німецький будинок». Просимо всіх партнерів допомогти в утепленні приміщень і модернізації систем опалення в центрах зустрічей німців України, особливо в Чернівцях і Мукачеві.
13. З вересня 2017 року розпочинається рік німецької мови в Україні. Понад 700 000 осіб в Україні вивчають німецьку мову в школах, вищих навчальних закладах і на курсах. Попит на німецьку мову зростає. У деяких населених пунктах навіть не вистачає викладачів німецької мови, щоб задовольнити попит. Зі свого боку ми розвиваємо мережу курсів німецької мови при наших партнерських організаціях. На початку 2013 року курси відвідували кілька десятків слухачів, зараз понад 1000. Паралельно з курсами для дорослих працюють дитячі та підліткові групи, а також розмовні клуби німецької мови для людей старшого віку. Важливо відзначити, що для німців, які проживають у Криму і в зоні АТО, вивчення рідної мови також залишається досить актуальним. Для них ми організували онлайн-курси і можливість займатися з викладачем через скайп.
14. Потребу в інформації в мережі Інтернет задовольняють Портал німців України, журнал «Вісник Ради німців України», велика кількість регіональних сайтів та Інтернет-сторінок в соціальних мережах. Наші документальні фільми не раз транслювалися на обласних телеканалах. Нещодавно ми підписали договір про безкоштовну трансляцію фільмів на супутниковому телеканалі «Сіріус». Завдяки підтримці інформаційної роботи в 2016 році також вдалося зробити 24 стенди мобільної виставки «Німці в Україні: історія і культура» (період з X століття по 1939 рік). Протягом року німецької мови в Україні вона буде показана в німецьких громадських організаціях, музеях і школах. Розпочато роботу над продовженням виставки, яке охопить період з 1939 по 2017 рр.
15. Матеріал з виставки увійде до брошури-посібника «Німці в Україні» для шкіл із вивченням німецької мови. Ми працюємо над цим і сподіваємося, що до 2019 року брошура буде видана і частина матеріалів потрапить до підручників з німецької мови. Для цього ми тісно співпрацюємо з істориками, викладачами німецької мови Goethe-Institut і Міністерством освіти і науки України.
16. Багато членів самоорганізації німців – парафіяни НЄЛЦУ. Нас дуже турбує ситуація, що склалася всередині НЄЛЦУ. Ми просимо Міністерство культури максимально сприяти вирішенню конфлікту і допомогти в проведенні заходів, приурочених до 500-річчя Реформації у 2017 році і до 250-річчя Німецької Евангелічно-Лютеранської громади Св. Катерини у м. Києві.
17. Рада німців України є членом Федералістської спілки національних меншин Європи, головного органу, який представляє інтереси національних меншин в Європі. З ініціативи Асамблеї національностей України, Меджлісу кримських татар, Німецької та Угорські меншин України в 2019 році конгрес ФСНМС пройде в Україні. Ми сподіваємося на підтримку в його проведенні з боку Міністерства культури України та Федерального міністерства внутрішніх справ Німеччини.
18. Історія національних меншин є частиною історії України в цілому. У 2018 році ми хочемо приділити увагу німцям Закарпаття. У 2018 році виповнюється 290 років з того моменту, як у 1728 р. граф Лотар Франц фон Шенборн, курфюрст Майнца й архієпископ Бамберга, почав заселяти Закарпаття німецькими колоністами. За ініціативи Шенборнів у XVIII-XIX ст. пройшло декілька хвиль поповнення населення Закарпаття. З 1730-го по 1748 рік це було переселення селян и ремісників з єпархій Бамберг і Вюрцбург (Франконія). Ми просимо Міністерство культури України, Закарпатську обласну державну адміністрацію, місто Мукачєво і всіх зацікавлених осіб увійти до складу оргкомітету урочистих заходів, які ми плануємо провести в 2018-2019 рр. у Закарпатській області.

19. Ми бачимо своє майбутнє в Україні і хочемо не тільки зберегти свою історико-культурну спадщину, але й бути максимально корисними для розвитку партнерства між Україною і Німеччиною.